

STUDIEGIDS 2022-2023

LERAAR MAATSCHAPPIJLEER

MASTER

Inhoud

Inleiding	2
Studiejaar 2022-2023 master maatschappijleer	3
Didactisch handelen	4
Pedagogische vraagstukken	6
Vakdidactisch ontwerponderzoek	8
Lerende Professional	10
Vakdidactiek 1: Hogere denkvaardigheden	12
Sociologie	13
Politicologie	14
Sociologie 1 (alleen toetsing)	15
Vakdidactiek 2: concept-context	16
Sociologie 2	17
Vakoverstijgende didactiek van controversiële onderwerpen	18
Internationale betrekkingen	19
Contexten: religie	21
Pluriforme samenleving (alleen toetsing)	22
Wetenschap	23
Criminologie en strafrecht	24
Verzorgingsstaat (alleen toetsing)	25

Inleiding

Welkom bij Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT)! Leraar zijn is een prachtig beroep. FLOT wil de best denkbare leraren opleiden vanuit het besef dat de leraar het verschil kan maken voor elke leerling.

In deze studiegids vind je informatie over alle onderwijseenheden uit het programma.

Algemene informatie over studeren bij FLOT kun je vinden op onze website. Raadpleeg daarnaast regelmatig de actuele informatie op de [portal](#). Hier is onder andere rooster, uitgewerkte informatie bij de onderwijseenheden en overige informatie over de opleiding te vinden. Naast de studiegids en de portal kun je voor vragen of informatie natuurlijk ook terecht bij de studieloopbaanbegeleider, andere opleiders en studiegenoten.

De formele regels die van toepassing zijn op jouw opleiding zijn vastgelegd in de [Onderwijs- en Examenregeling \(OER\)](#). De OER is onderdeel van het studentenstatuut, waar je meer kunt lezen over je rechten en plichten als student van Fontys. Het studentenstatuut vind je op [deze pagina](#).

We wensen je een plezierige en succesvolle studietijd toe.

Namens het gehele team van FLOT,

Elize van Luijk
Teamleider Onderwijs Logistiek
Fontys Lerarenopleiding Tilburg

Studiejaar 2022-2023 master maatschappijleer

Wijzigingen voorbehouden.

Lesaanbod:

Jaar 1

	Periode 1		Periode 2		Periode 3		Periode 4	
12:00 – 14:30	VD 1: Hogere denkvaardigheden	5	VD2: Concept - context	5	VD: vakoverstijgende didactiek over controversiële onderwerpen	5	Wetenschap	5
15.00 – 17.30	Sociologie			15	Internationale betrekkingen	5	Criminologie en strafrecht	5
18.00 – 20.30	Politicologie	5						

Jaar 2 – route 1

	Periode 1		Periode 2		Periode 3		Periode 4	
12.00 – 14.30			VD2: Concept - context	5	De lerende professional			10
15.00 – 17.30	Vakdidactisch ontwerponderzoek			10	Contexten: Religie	5	Criminologie en strafrecht	5
18.00 – 20.30	Politicologie	5	Sociologie 2	5				

Jaar 2 – route 2

	Periode 1	Periode 2		Periode 3		Periode 4	
12.00 – 14.30		VD2: Concept - context	5	De lerende professional			10
15.00 – 17.30	Vakdidactisch ontwerponderzoek		10	Contexten: Religie	5	Criminologie en strafrecht	5
	Pedagogische vraagstukken		5				
	Didactisch handelen		5				
18.00 – 20.30							

Daarnaast worden van de volgende vakken hertentamens aangeboden:

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Sociologie 1		Pluriforme samenleving	Verzorgingsstaat

Didactisch handelen

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Didactisch handelen
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Opleidingsafhankelijk

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1

De student laat in zijn didactisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier onderwijs ontwikkelt en verzorgt voor leerlingen in het eerstegraadsgebied. De student stimuleert het cognitief leren van leerlingen op gebied van analyseren, evalueren, creëren en begeleidt dit proces door het geven van effectieve feedback.

Toelichting

Voor *cognitief leren* gebruiken we de definitie van Anderson & Krathwohl (2001) waarin zes niveaus van cognitief leren zijn beschreven, namelijk: onthouden, begrijpen, toepassen, analyseren, evalueren en creëren. Een geschikte didactische aanpak van cognitief leren voor leerlingen in mbo-4 en havo als voorbereiding op het leren in het hoger beroepsonderwijs kan verschillen van een geschikte didactische aanpak voor de vwo-leerling als voorbereiding op het wetenschappelijke onderwijs.

Voor *effectieve feedback* gebruiken we de definitie van Hattie en Timperly (2000) waarin voor effectieve feedback drie vragen worden gebruikt: (1) waar ga ik naartoe ("feed up"), (2) hoe sta ik er voor ("feedback"), wat is mijn volgende stap ("feed forward"). Verder onderscheiden Hattie en Timperly feedback op taak, proces, zelfsturing en persoon.

Leeruitkomst 2

De student creëert een stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen waarin aandacht is voor differentiatie en waarin hij inspeelt op het nemen van verantwoordelijkheid voor het leren door de leerling.

Toelichting

Een *stimulerend leerklimaat* is een leerklimaat waarin elke leerling op zijn/haar niveau wordt uitgedaagd om zich te ontwikkelen. De leraar zorgt ervoor dat de leerlingen gewaardeerd worden door elkaar en de omgeving, daagt leerlingen uit om verantwoordelijkheid te nemen en laat leerlingen initiatieven nemen en zelfstandig werken (Van Hout-Wolters, Simons, & Volet, 2000).

Een *stimulerend leerklimaat* betekent dat de student in staat is leerlingen onderwijs te bieden dat hen past (gevarieerd en gericht op differentiatie). Hierbij houdt de student onder andere rekening met de verschillen die (kunnen) bestaan tussen leerlingen op havo- en vwo-niveau. De student laat vormen van differentiatie zien aangepast aan de doelgroep waarvoor het onderwijs is bedoeld. Hierbij kan gedacht worden aan differentiatie op basis van leren in coöperatieve groepen, leren in klassenverband, beheersingsleren. Een grotere verantwoordelijkheid van de leerlingen voor het leren betekent een groter beroep op hun zelfstandigheid en hun metacognitieve vaardigheden. De student toont aan op welke wijze hij dat bewerkstelligt.

Toetsvorm en toelichting

De onderwijseenheid Didactisch handelen wordt getoetst met *een portfolio-assessment* (zonder criteriumgericht interview). Het portfolio- assessment geeft de mogelijkheid om de onderwijseenheid te beoordelen op basis van informatie uit meerdere bronnen.

Twee fasen:

1. Ontvankelijkheidstoetsing door de beoordelaar

De beoordelaar beoordeelt aan de hand van ontvankelijkheidscriteria of de bewijzen in het portfolio van voldoende kwaliteit zijn om het assessment uit te voeren.

2. De beoordeling door de beoordelaar bestaat uit het:

- vaststellen of de leeruitkomsten zijn gerealiseerd;
- geven van ontwikkelingsgerichte feedback;
- vastleggen van bevindingen en eindoordeel.

Toelichting programma

We vragen binnen onderwijseenheid *Didactisch handelen* van de student een ontwikkelingsgerichte houding. Onderwijseenheid *Didactisch handelen* is direct gelinkt aan de onderwijspraktijk. De student gaat aan de slag gaan met eigen activiteiten passend binnen de onderwijscontext waarin hij/zij werkzaam is of stage loopt en werkt aan de leeruitkomsten. Daarnaast biedt de opleiding bijeenkomsten aan. De onderwijseenheid is erop gericht dat de student zijn didactisch handelen verder weet te ontwikkelen. Hij is in staat zelf onderwijs en onderwijsmateriaal te ontwikkelen en het ontwikkelde onderwijs te onderbouwen op basis van reflectie en relevante bronnen (zoals praktijkgerichte en wetenschappelijke literatuur). Hij is in staat zich zowel vakinhoudelijk als vakdidactisch te verdiepen en zich nieuwe vaardigheden eigen te maken. De leraar vho is bereid om samen met anderen kennis en ervaringen te delen en praktijkgerichte kennis te creëren.

De student werkt aan de leeruitkomsten door in het werkveld aan de slag te gaan. Om zich in de praktijk te kunnen ontwikkelen, is het nodig dat de student zich, op eigen initiatief, laat coachen door begeleiders op de werkplek. Denk aan tussentijdse evaluaties n.a.v. observaties van uitvoering van leersituaties en coachgesprekken door de werkplekbegeleider, schoolopleider, instituutsopleider, en/of teamleider. Het is voor de betrokkenen van belang om hierbij de leeruitkomsten en de toetscriteria voor ogen te houden.

Bij het werken aan de leeruitkomsten wordt een onderzoekende aanpak geadviseerd die bestaat uit de volgende stappen: oriënteren en richten, analyseren, ontwikkelen, uitvoeren en evalueren. Aan deze stappen zijn ook de toetscriteria verbonden zodat de student zijn leeropbrengsten en bewijzen kan opnemen in het portfolio wat wordt beoordeeld.

Informatie over het programma en de bijeenkomsten wordt door de opleiding verstrekt.

Literatuur en leermiddelen

Diverse opleidingen werken met leerwerktaken. Vraag deze op bij de toegewezen begeleider. De opleiding adviseert over de literatuur en leermiddelen bij deze onderwijseenheid.

Pedagogische vraagstukken

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Pedagogische vraagstukken
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Opleidingsafhankelijk

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1

De student verdiept zich in een pedagogisch vraagstuk dat zich voordoet in de school, om bij te dragen aan de ontwikkeling van het onderwijsklimaat. Op basis van pedagogische literatuur onderbouwt hij een aantal handelingsopties, maakt daaruit een beredeneerde keuze, probeert die uit in de schoolpraktijk en deelt opbrengsten met betrokkenen.

Toelichting

Pedagogische vraagstukken komen voort uit de verantwoordelijkheid die de student en zijn school hebben voor de ontplooiing van leerlingen tot zelfstandige, kritische en verantwoordelijke volwassenen die bereid én competent zijn om mee te werken aan het functioneren van een democratische samenleving. Het pedagogische vraagstuk waarmee de masterstudent in het kader van deze onderwijseenheid aan het werk gaat, heeft betrekking op een complex probleem waaraan meerdere aspecten verbonden zijn, zoals bijvoorbeeld hoe om te gaan met diversiteit. Hierbij wordt dit complexe probleem vanuit meerdere perspectieven en op meerdere niveaus (bijvoorbeeld (inter)nationaal, regionaal, school, leerling) bekeken.

Uitgangspunt is het verder ontwikkelen van de pedagogische inzichten en het pedagogisch handelen van de student. De student start vanuit een idee, knelpunt of verdiepingsvraag over een pedagogisch vraagstuk dat zich voordoet in de school. De student verzamelt gegevens, analyseert deze en evalueert daarmee het vraagstuk. Op basis van de analyse en literatuur ontwikkelt de student het handelen ten aanzien van het vraagstuk.

De student deelt bevindingen met betrokkenen, zoals leerlingen, collega's of de schoolopleiding. En draagt, door middel van het gesprek hierover, bij aan het onderwijsklimaat en pedagogisch handelen op de school.

De student ontwikkelt zijn pedagogische visie parallel aan het ontwikkelen van pedagogische inzichten en pedagogisch handelen. Hij betreft daarbij ook de visie van de school op dit gebied.

Leeruitkomst 2

De student hanteert kwalitatieve en/of kwantitatieve methoden om systematisch valide en betrouwbare gegevens over pedagogisch handelen in onderwijssituaties te verzamelen, en op een passende manier te analyseren en te interpreteren.

Toelichting

Deze leeruitkomst is een inleidende leeruitkomst, bedoeld om studenten te laten kennismaken met methoden om op masterniveau onderzoek te doen ten behoeve van de onderwijspraktijk. De student gebruikt (delen van) een onderzoekscyclus (1. Oriënteren en richten 2 Onderzoeken 3 Analyseren 4 Evalueren 5 Rapporteren en Presenteren). Er is een veelheid aan mogelijkheden om volgens deze cyclus onderzoek te doen naar de pedagogische praktijk, variërend van kwalitatief onderzoek tot een fenomenologische of ontwerpgerichte aanpak. De student verantwoordt de keuzes die hij maakt. Hij hanteert verschillende methodes om data te verzamelen.

Toetsvorm en toelichting

De onderwijseenheid Pedagogische vraagstukken wordt getoetst met een *portfolio-assessment* zonder criteriumgericht interview (CGI).

Bij de beoordeling worden twee fasen onderscheiden:

1. Bij de **ontvankelijkheidstoetsing** wordt door de beoordelaar nagegaan of het portfolio voldoet aan de gestelde ontvankelijkheidscriteria. De ontvankelijkheidscriteria hebben betrekking op taalgebruik, APA-regels en de authenticiteit van de bewijzen.
2. De **beoordeling** door de beoordelaar bestaat uit het vaststellen in hoeverre de leeruitkomsten zijn gerealiseerd. Daarnaast wordt er ontwikkelingsgerichte feedback gegeven met als doel de student handvatten te geven voor de vormgeving en uitvoering van de andere generieke leeruitkomsten.

De producten die samen het portfolio vormen, worden formatief én summatief ingezet. De producten uit het portfolio worden gerelateerd aan de leeruitkomsten en worden zo gebruikt om de leeruitkomsten aan te tonen. Belangrijk is dus dat de student aangeeft aan welke leeruitkomst(en) een product verbonden is en dat er een onderbouwing is, bijvoorbeeld in de vorm van een reflectie, voor de wijze waarop het product de beheersing van de leeruitkomst(en) laat zien.

Toelichting programma

De student werkt aan een pedagogisch vraagstuk dat relevant is voor zijn onderwijscontext. Een voorbeeld van een complex pedagogisch vraagstuk zou kunnen zijn: "Hoe kan er binnen het curriculum naast aandacht voor kwalificatie ook aandacht gegeven worden aan de ontwikkeling van socialisatie en persoonsvorming?" Onder een complex pedagogisch vraagstuk als dit vallen meerder thema's zoals bijvoorbeeld: diversiteit, motivatie, socialisatie, persoonsvorming, bespreken van gevoelige onderwerpen etc. De student koppelt bij het werken aan de onderwijseenheid Pedagogische vraagstukken de theorie aan de eigen praktijk. Hierbij wordt de cyclus, zoals omschreven bij leeruitkomst 2, geheel of gedeeltelijk doorlopen. De onderwijseenheid Pedagogische vraagstukken past in de onderzoeksleerlijn van de masteropleidingen. Het is een voorbereiding op de onderwijseenheid vakdidactisch ontwerp onderzoek. Specifieke informatie over het programma en de bijeenkomsten wordt door de opleiding verstrekt.

Literatuur en leermiddelen

Afhankelijk van de gekozen thema's stelt de student een eigen literatuurlijst samen. De opleiding adviseert voorafgaand en gedurende het onderzoek over de literatuur en leermiddelen.

Vakdidactisch ontwerponderzoek

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Vakdidactisch ontwerponderzoek
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	280 SBU/ 10 EC
Studiejaar + periode	Opleidingsafhankelijk

Inleiding

In het vakdidactisch ontwerponderzoek werkt de student aan de ontwikkeling van onderzoekend vermogen en aan zijn vakdidactische bekwaamheid. De student toont deze vaardigheden aan op het eindniveau van de opleiding (masterniveau).

Voor meer details wordt verwezen naar Canvas met onderwijsmateriaal bij deze onderwijseenheid.

Leeruitkomsten en toelichting

Voor het vakdidactisch ontwerponderzoek gelden de volgende twee leeruitkomsten (LUKs):

LUK 1:

De student ontwerpt (delen van) onderwijsleertraject(en) voor leerlingen in het eerstegraads gebied. De student laat zien hoe dit/deze onderwijsleertraject(en) samenhangt/samenhangen met het onderwijs in andere jaarlagen en vakgebieden. De student onderbouwt zijn didactische keuzes en verhoudt zich hierbij tot nationale en internationale actuele ontwikkelingen in het onderwijs binnen zijn vakgebied en het onderwijs in zijn school. De student legt uit wat de implicaties zijn van het ontworpen onderwijs voor formatieve/summatieve toetsing. De student voert het ontworpen onderwijs uit, evalueert het leerproces en de leeropbrengsten en bespreekt deze in relatie tot de ontwerpkeuzes en actuele en wetenschappelijke internationale bronnen.

LUK 2:

De student past een onderzoekscyclus toe om een verlegenheidssituatie uit de eigen beroepspraktijk te onderzoeken. De kwaliteit van de gekozen aanpak, en de relevantie en impact van het onderzoek zijn in lijn met de Kennisbasis Generiek Eerstegraads lerarenopleidingen.

Toelichting

In de toelichting verduidelijken we een aantal termen.

Eerstegraads gebied

Bovenbouw havo/vwo, mbo (niveau 4) en het hbo vallen onder het eerstegraadsgebied. Niet alle relevante bekwaamheden kunnen op mbo-niveau 4 voor alle opleidingen worden aangetoond.

Opleidingen kunnen daarom aanvullende eisen stellen waar het gaat om de toelaatbaarheid van mbo niveau 4.

Vakdidactisch

Vakdidactiek kan betrekking hebben op curriculumniveau en op het niveau van de lespraktijk. In dit vakdidactisch ontwerponderzoek staat de vakdidactiek op het niveau van de lespraktijk voorop. Bij het niveau van de lespraktijk gaat het om "het op grond van een heldere expliciete onderwijsvisie ontwerpen, uitvoeren en evalueren [...] van vakspecifieke onderwijsleerprocessen en om het bijstellen van deze processen op basis van de bevindingen". Van belang zijn dan bijvoorbeeld: domeinspecifieke leerdoelen; samenhang met leerlijnen; vakdidactische uitgangspunten (zoals onderzoekend leren of ontwerpend leren); werkvormen; ontwikkeling van gewenste kennis, begrip en vaardigheden; toetsing. Vakdidactiek op curriculumniveau kan een rol spelen als het onderwerp van het onderzoek aansluit bij ontwikkelingen in een vakgebied of in het onderwijs (bijvoorbeeld in de vorm van een vakoverstijgend project). Vakoverstijgend onderwijs en onderwijskundige aspecten, zoals motivatie, feedback, internationalisering of aandacht voor specifieke groepen leerlingen kunnen een rol spelen in het onderzoek, zolang het ontwerponderzoek hoofdzakelijk is gericht op het leren van leerlingen in het onderzochte schoolvak.

Ontwerponderzoek

Ontwerponderzoek in het onderwijs kenmerkt zich door het systematisch ontwerpen en vervolgens onderzoeken van onderwijs. Uitgangspunten voor het ontwerp zijn de onderwijspraktijk en wetenschappelijke literatuur. In dit vakdidactisch ontwerponderzoek is het doel het verbeteren of vernieuwen van de onderwijspraktijk van de studenten in de context van hun vakdomein en schoolorganisatie. De reikwijdte van het onderzoek gaat verder dan de praktijk van de deelnemers: ook

geïnformeerde vakgenoten dienen ervan te kunnen leren, al zal een vertaling nodig zijn naar hun eigen context.

Onderzoekscyclus

Ontwerponderzoek is een cyclisch proces dat ruwweg bestaat uit drie fasen: een voorbereidings- en ontwerpfasen, een experiment in de onderwijspraktijk en een analysefase (retrospectief, dus na afloop van het experiment). De resultaten van de analysefase kunnen gebruikt worden om het ontwerp te verbeteren als begin van een nieuwe cyclus. Er bestaan diverse modellen (aanpakken) om de fasen vorm te geven. In dit vakdidactisch ontwerponderzoek gaan we er vanuit dat een student, in overleg met de opleiding, één van de volgende modellen kiest:

1. Lesson study (door een groep studenten)
2. Design as Research (DARE: individueel of door een groep studenten)
3. Individueel ontwerponderzoek

Model 1 en 2 zijn gekozen omdat ze naar verwachting goed aansluiten bij de praktische kennis en ervaring van de masterstudenten. Model 3 is vooral gekozen om studenten tegemoet te komen voor wie een keuze voor model 1 of 2 wegens het studieprogramma niet past. Het kan zijn dat een opleidingen slechts één van de modellen 1 of 2 ondersteunt.

Onderwijsleertraject

Het doel van ontwerponderzoek in het onderwijs is om meer te weten te komen over leren van leerlingen, en de middelen die daartoe kunnen worden ingezet. Het leren van leerlingen gebeurt in opeenvolgende en samenhangende leeractiviteiten (onderwijsleertrajecten) met als doel leerlingen bepaalde kennis en/of vaardigheden (leerdoelen) bij te brengen. De minimale omvang van een onderwijsleertraject is afhankelijk van de vorm van het ontwerponderzoek en de vraag die aan het project ten grondslag ligt. Zo ligt bij een Lesson study de onderzoeks- en ontwerpfocus op één les die, met aanpassingen, meerdere malen kan worden uitgevoerd. Deze les maakt gewoonlijk deel uit van een onderwijsleertraject dat meerdere lessen in beslag neemt, waarvan het zinvol kan zijn deze in het ontwerp te betrekken.

Masterniveau

Een beschrijving van masterniveau is vastgelegd in niveau 7 van European Qualifications Framework (EQF) / Nederlands Kwalificatieraamwerk (NLQF). De kenmerken hiervan, voor zover van belang, zijn in de beoordelingsrubric vertaald naar de context van het vakdidactisch ontwerponderzoek. Hierbij is gebruik gemaakt van de generieke kennisbasis van de HBO master lerarenopleidingen.

Een belangrijk punt is de praktijkgerichtheid van het vakdidactisch ontwerponderzoek. Het onderzoek is bedoeld om "om bij te dragen tot professionele kennis en manieren van werken" (EQF). Informeel omschrijven we dit als: "geïnformeerde vakgenoten dienen ervan te kunnen leren".

Toetsvorm en toelichting

Het vakdidactisch ontwerponderzoek wordt getoetst aan de hand van een portfolio en mondelinge communicatie. De beoordeling vindt plaats aan de hand van een rubric.

De eisen die aan de verslaglegging en de mondelinge communicatie gesteld worden, en de manier waarop de kwaliteit van het werk wordt beoordeeld staan beschreven in het onderwijsmateriaal bij deze onderwijseenheid.

Samenwerking

Studenten die hun ontwerponderzoek uitvoeren als Lesson study, en studenten die het DARE model volgen, werken tijdens het onderzoek samen met andere studenten. Daarnaast zijn er altijd onderdelen die studenten individueel uitvoeren. Details over de eisen die aan de gezamenlijke en individuele gesteld worden staan beschreven in de beoordelingsrubric. De beoordeling van het ontwerponderzoek gebeurt voor elke student individueel, op basis van de beoordelingsrubric.

Toelichting programma

Informatie over de uitvoering van deze onderwijseenheid wordt door elke opleiding afzonderlijk gegeven.

Literatuur en leermiddelen

De opleiding adviseert over de literatuur en leermiddelen bij deze onderwijseenheid.

Lerende Professional

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Lerende Professional
SBU (Studiebelastinguren)/ EC's	280 SBU/ 10 EC
Studiejaar + periode	Opleidingsafhankelijk, er worden opleidingsoverstijgende bijeenkomsten georganiseerd

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1:

De student geeft samen met collega's systematisch en concreet uitvoering aan een domein- of schoolbrede ontwikkeling en gebruikt hierbij inzichten uit (inter)nationale netwerken.

Leeruitkomst 2:

De student geeft zelfstandig en gericht vorm aan zijn eigen professionele ontwikkeling en die van zijn collega's ten dienste van de schoolontwikkeling.

Toelichting op de leeruitkomsten

Binnen de onderwijseenheid 'De Lerende Professional' geeft de student uitvoering aan een domeinbrede of schoolbrede ontwikkeling samen met collega's op de eigen werkplek. Onder een domeinbrede of schoolbrede ontwikkeling verstaan we een ontwikkeling binnen een school die de eigen vaksectie overstijgt. Onder domeinen binnen een school verstaan wij in de school aanwezige samenwerkingsverbanden die de eigen vakgroep overstijgen, bijvoorbeeld het leergebied 'Mens en Maatschappij', bovenbouw havo, de beta-secties of het kernteam/ mentorenteam van een jaarlaag. Het vormgeven van deze ontwikkeling doe je niet onvoorbereid. Studenten maken gebruik van de kennis, het vermogen tot kritisch denken en de onderzoekende houding die ze tijdens hun studie en als gevolg van hun werkervaring hebben ontwikkeld. Deze vaardigheden en kennis helpen hen om een vernieuwing en de implementatie daarvan kritisch te bevragen (bijvoorbeeld ten aanzien van de leertheoretische, morele, en politieke aannamen en de effectiviteit; Kelchtermans, 2018). Het beantwoorden van die vragen vereist een reflectieve en onderzoekende houding die vertrekt vanuit concrete praktijken en hoe die feitelijk functioneren.

De leraar vho staat midden in de maatschappij, via de leerlingen, maar ook door het contact met ouders en anderen die voor de ontwikkeling van een leerling belangrijk zijn. Dat zijn bijvoorbeeld deskundigen binnen en buiten de school, samenwerkingspartners van de school en mensen in het bedrijfsleven zoals praktijkopleiders. De leraar vho is er zich van bewust dat hij samen met zijn vakcollega's, nationaal en internationaal, een professionele gemeenschap vormt, waarin wordt samengewerkt, geleerd en ontwikkeld. Bij het vormgeven van de ontwikkeling zoals beschreven in de leeruitkomst maakt de student gebruik van de kennis die voortkomt uit deze netwerken (denk aan: praktijkgerichte en wetenschappelijke literatuur).

Om de leeruitkomsten aan te tonen geeft de student samen met collega's vorm aan een onderwijsinnovatie. Onder een onderwijsinnovatie verstaan we het veranderen van het onderwijs met als doel de leerresultaten van de leerlingen te verhogen (Hopkins, 2001; Verdegaal, 2014). De onderwijsinnovatie komt voort uit een vraag of behoefte tot verandering die bestaat binnen een groep collega's en/of binnen de school. Voorbeelden van mogelijke onderwerpen worden ter inspiratie weergegeven in de handleiding van de module. In het kader van deze onderwijseenheid kan de student zelf het initiatief nemen tot de innovatie, maar ook aansluiten bij een innovatieproces dat binnen de school al bestaat.

Studenten werken systematisch aan het vormgeven van deze onderwijsvernieuwing of ontwikkeling. Dit sluit aan bij het in NLQF niveau 7 beschreven niveau van het toepassen kennis en probleemoplossende vaardigheden.

Het vormgeven van een school- of domeinbrede ontwikkeling of vernieuwing is een voorbeeld van professionele ontwikkeling. Van een masterstudent wordt verwacht dat hij zijn professionele ontwikkeling en die van collega's zelfstandig en gericht vorm kan geven. Om inzicht te krijgen in professionele ontwikkeling wordt gebruik gemaakt van modellen van professionele groei (bijvoorbeeld Clarke & Hollingsworth, 2002) en modellen die inzoomen op de ontwikkeling van de school (bijvoorbeeld

Creemers, Slegers, 2003 en Senge, 2001).

Toetsvorm en toelichting

De toetsvorm is een portfolio-assessment met criterium gericht interview. Het is een geïntegreerd beoordelingsmoment waarin op basis van bewijsmateriaal in het portfolio en een gestructureerd gesprek wordt vastgesteld in hoeverre de student de leeruitkomsten beheerst.

Toelichting programma

Van en met elkaar leren is één van de didactische uitgangspunten van de masterlerarenopleidingen binnen FLOT. Studenten leren door de rijkheid en diversiteit van de verschillende werkplekken, ze leren elkaar kritisch bevragen en ontwikkelen zich breed doordat ze ook meekrijgen waar hun medestudenten mee bezig zijn. De masterstudent werkt gedurende het leertraject van deze onderwijseenheid op het instituut samen met andere studenten in interdisciplinaire leergroepen en werkt op zijn werkplek samen met zijn collega's in een zgn. professionele leergemeenschap.

Binnen de onderwijseenheid 'Lerende Professional' is een PLG een procesinstrument om de cultuur van het onderwijssysteem (in de breedste zin van het woord) te veranderen, waarbij alle betrokkenen samenwerken en leren om een gemeenschappelijk doel te bereiken: het verbeteren van de motivatie en de leerprestaties van de leerlingen. Hierbij kun je denken aan het gezamenlijk lezen en bespreken van artikelen en het uitnodigen van sprekers.

Daarnaast gaan studenten bij FLOT met elkaar in gesprek in de leergroepen. Ze wisselen uit, ontvangen feedback en horen hoe er met het gekozen thema binnen andere scholen om wordt gegaan. Daarnaast kunnen ze casuïstiek inbrengen m.b.t. hun gekozen innovatie/verdieping om er samen over kunnen sparren. Door verschillende intervisiemethodes toe te passen leren ze hiermee werken en gaan ze concreet aan de slag met de ingebrachte casuïstiek. Regelmatig zullen collega's vanuit het werkveld betrokken zijn.

Literatuur en leermiddelen

Afhankelijk van het gekozen thema stelt de student een eigen literatuurlijst samen. Deze bronnen zullen aangevuld worden met diverse door de docent aangereikte bronnen op het gebied van professionele identiteit, innoveren in teams, communiceren binnen innovaties en projectmatig werken.

Vakdidactiek 1: Hogere denkvaardigheden

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Vakdidactiek 1: Hogere denkvaardigheden
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Jaar 1, periode 1

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1

De student kent vakdidactische modellen en principes die bijdragen aan het hogere orde denken van leerlingen en kan beoordelen welke modellen en principes voor hem/haar relevant zijn in een gegeven onderwijssituatie binnen de vakken maatschappijleer en maatschappijwetenschappen in het eerstegraadsgebied.

Leeruitkomst 2

De student ontwikkelt onderwijs voor maatschappijleer en maatschappijwetenschappen in eerstegraadsgebied, vanuit ontwerpprincipes passende bij de vakdidactische modellen en principes die bijdragen aan het hogere orde denken van leerlingen.

Toetsvorm en toelichting

Beroepsproduct. De student krijgt een ontwerpopdracht. Daarin zal binnen een beperkte tijd een les of werkvorm moeten worden ontworpen passend bij de doelen van maatschappijleeronderwijs in het eerstegraads gebied, gebruikmakend van de besproken vakdidactische theorie.

Toelichting programma

De centrale vraag bij vakdidactiek 1 is hoe we leerlingen écht aan het 'denken' krijgen bij het vak maatschappijleer. In de literatuur wordt dan gesproken van *hogere denkvaardigheden*. Tijdens de colleges bespreken we relevante literatuur over hogere denkvaardigheden, maar ook over taalgericht vakonderwijs wat een belangrijk middel kan zijn om leerlingen te ondersteunen bij het in de praktijk brengen van hogere denkvaardigheden. Daarnaast gaan de studenten tijdens werkcolleges (in groepjes) aan de slag om de inzichten uit de literatuur/de ontwerpregels toe te passen in het ontwerpen van onderwijs. Hiermee bereiden studenten zich tevens voor op de eindopdracht.

Literatuur en leermiddelen

Verplicht:

- Van den Boorn, R. (red.) (2021). *Handboek vakdidactiek maatschappijleer*. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en Maatschappijvakken.
- Beneker, T. (red.) (2018). *Toekomstgericht onderwijs in de maatschappijvakken*. Enschede: Landelijk Expertisecentrum Mens- en Maatschappijvakken (H4 en H10)
- Lesmethode havo/vwo, eerstegraads gebied maatschappijleer
- Examenprogramma havo (examenblad)
- Examenprogramma vwo (examenblad)

Aanbevelen:

- Brookhart, S. (2010). *How to assess higher-order thinking skills in your classroom*. Alexandria: ASCD.
- Hajer, M. en Meestringa, T. (2020). *Handboek taalgericht vakonderwijs*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Sociologie

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Sociologie
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	420 SBU/ 15 EC
Studiejaar + periode	Jaar 1, periode 1 en 2

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1

De student legt de sociologische theorieën en concepten uit de kennisbasis Maatschappijleer/MAW van het eerstegraads gebied uit en analyseert met deze theorieën en concepten maatschappelijke vraagstukken en maatschappelijke veranderingen op een dusdanige wijze dat zij sociologische processen achter deze vraagstukken zichtbaar maakt.

Leeruitkomst 2

De student hanteert de sociologische theorieën en concepten uit de kennisbasis Maatschappijleer/MAW van het eerstegraads gebied om te duiden op welke wijze de sociale context (zoals bijvoorbeeld sociale ongelijkheid en socialisatieprocessen) en individuele actoren elkaar wederzijds beïnvloeden.

Toetsvorm en toelichting

Essay. Het vak wordt afgerond doormiddel van een toetsvorm waarbij de student in beperkte tijd een aantal korte essays schrijft over een door de docent gekozen maatschappelijk vraagstuk. Hierbij mag de student gebruik maken van alle informatie en kennis die zij tijdens de cursus verzameld heeft.

Toelichting programma

Tijdens 16 colleges gaan studenten aan de slag met het actief verwerken van de stof die zij voor het college gelezen of bekeken hebben. Bij de meeste colleges hoort een verwerkingsopdracht die studenten eerder in de week naar de docent opsturen. We gaan hierbij werken aan enerzijds fundamentele sociologische kennis en anderzijds aan het stapsgewijs ontwikkelen van sociologische denk- & schrijfvaardigheden.

Tijdens deze cursus bestuderen we de hoofdthema's uit de sociologie van de 20^e en 21^e eeuw. We bestuderen welke antwoorden een aantal invloedrijke sociologen geformuleerd heeft op de fundamentele vragen van de sociologie. We gebruiken deze theorieën en vragen vervolgens om gezamenlijk meer inzicht te krijgen in actuele ontwikkelingen en/of contexten binnen de Nederlandse samenleving.

We leggen tijdens deze cursus koppelingen met de hoofd- & kernconcepten, en de paradigma's uit het MAW programma. We denken gezamenlijk na over contexten waarbinnen deze concepten en theorieën gebruikt kunnen worden om vat te krijgen op de sociale werkelijkheid.

Literatuur en leermiddelen

Nader te bepalen.

Politicologie

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Politicologie
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Jaar 1 of 2, periode 1

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1

De student legt de begrippen, concepten en theorieën binnen de politicologie zoals beschreven in de kennisbasis maatschappijleer van het eerstegraadsgebied en de examenprogramma's maatschappijwetenschappen uit en analyseert met behulp van deze begrippen, concepten en theorieën het gedrag van actoren in een politieke context zodanig dat hij dat gedrag kan verklaren en evalueren.

Leeruitkomst 2

De student legt de begrippen, concepten en theorieën binnen de politicologie zoals beschreven in de kennisbasis maatschappijleer van het eerstegraadsgebied en de examenprogramma's maatschappijwetenschappen uit en analyseert met behulp van deze begrippen, concepten en theorieën maatschappelijke en politieke vraagstukken en ontwikkelingen zodanig dat hij die vraagstukken en ontwikkelingen kan verklaren en evalueren.

Uitleg:

Studenten maken kennis met en verdiepen hun inzicht in de belangrijkste begrippen, concepten en theorieën binnen de politicologie als basis voor het lesgeven in de bovenbouw van havo en vwo en de eindtermen van maatschappijleer en maatschappijwetenschappen.

Toetsvorm en toelichting

Politicologie wordt getoetst met een tentamen met open vragen.

Tijdens het tentamen zal het accent liggen op vragen op een hoger niveau in de taxonomie van Bloom, Anderson, Kratwohl.

Toelichting programma

In deze onderwijseenheid staat de Nederlandse parlementaire democratie centraal. De historische wortels van Nederland als gedecentraliseerde eenheidsstaat en de ontwikkeling van Nederland tot een parlementaire democratie vormen daarbij de basis. Met behulp van politicologische concepten worden de Nederlandse politieke cultuur en structuur beschreven en geanalyseerd.

Literatuur en leermiddelen

Tijdens de onderwijseenheid politicologie wordt gebruik gemaakt van de volgende boeken:

- Andeweg, R.B., Galen A. Irwin, Tom Louwerse (2020), *Governance and Politics of the Netherlands*. Houndmills, Basingstoke: Palgrave MacMillan
- Müller, J.W. (2021), *Wat is echte democratie?* Amsterdam: Nieuw Amsterdam

Aanbevolen literatuur:

- Devos, Carl (red.) (2021), *Een plattegrond van de macht. Inleiding tot politiek en politieke wetenschappen*. Gent: Academia Press. (9e Herziene editie)

Sociologie 1 (alleen toetsing)

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Sociologie 1
Code onderwijseenheid	MAMF201
Studiejaar + periode	Geen onderwijsaanbod, alleen herkansingen vorig studiejaar: periode 1 (herkansing periode 2)

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1

De student legt de sociologische theorieën en concepten (uit de klassieke sociologie) uit de kennisbasis Maatschappijleer/maw van het eerstegraads gebied uit en analyseert met deze theorieën en concepten maatschappelijke vraagstukken en maatschappelijke veranderingen op een dusdanige wijze dat zij sociologische processen achter deze vraagstukken zichtbaar maakt.

Leeruitkomst 2

De student hanteert de sociologische theorieën en concepten (uit de klassieke sociologie) uit de kennisbasis Maatschappijleer/maw van het eerstegraads gebied om te duiden op welke wijze de sociale context (zoals bijvoorbeeld sociale ongelijkheid en socialisatieprocessen) en individuele actoren elkaar wederzijds beïnvloeden.

Toetsvorm en toelichting

Open boek tentamen. De student demonstreert hierin dat hij of zij aan de hand van besproken theorieën en concepten maatschappelijke dynamieken kan analyseren, evalueren en mogelijke oplossingsrichtingen kan creëren. Hierin kan ook aandacht zijn voor hoe de theorieën (en hun verklaringskracht) zich ten opzichte van elkaar verhouden.

Toelichting programma

Geen onderwijsaanbod, alleen herkansingen vorig studiejaar.

Literatuur en leermiddelen

- Hoof, van, J en Ruysseveldt van, J. (red.) (vierde druk 2004, zevende herziene editie uit 2012). *Sociologie en de moderne samenleving*. Amsterdam: Boom/ OU. De nadruk ligt op deel 1 van dit boek.
- Vranken, J., Henderickx, E., Hootegeem, van, G. *Het speelveld, de spelregels en de spelers* (2017, eerste druk). Leuven / Den Haag: Acco
- Artikelen die tijdens de reeks door de docent zijn aangeboden

Vakdidactiek 2: concept-context

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Vakdidactiek 2: concept-context
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Jaar 1 of 2, periode 2

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1

De student bestudeert didactische theorie over conceptueel leren, literatuur en les- en toetsmateriaal betreft de concept-context methode van maatschappijwetenschappen en beoordeelt welke onderdelen daarvan voor hem/haar relevant zijn in een gegeven onderwijssituatie binnen het vak maatschappijwetenschappen.

Leeruitkomst 2

De student ontwikkelt en presenteert, op basis van de bestudeerde theorie en materialen, onderwijs passende bij zelf gekozen hoofd- en kernconcepten van het vak maatschappijwetenschappen voor havo en/of vwo en kan daarbij een verantwoorde keuze maken uit (een) verplichte en/of zelfgekozen context(en).

Uitleg:

Met de master maatschappijleer ben je straks bevoegd docent maatschappijwetenschappen. Dit vak is opgebouwd volgens de concept-contextmethode. Het doel van deze methode is *leren voor transfer*. In het geval van maatschappijwetenschappen: sociologische en politicologische concepten gebruiken om een brede variëteit van contexten te kunnen analyseren. Echter, *conceptual understanding* is niet alleen bruikbaar bij maatschappijwetenschappen. In deze cursus zal eveneens aandacht worden geschonken hoe dit *leren voor transfer* ook voor maatschappijleer een verrijking kan zijn.

Toetsvorm en toelichting

Dit vak wordt afgesloten met een beroepsproduct. De student ontwikkelt en presenteert een vakdidactisch ontwerp.

Toelichting programma

Tijdens de colleges bespreken we relevante literatuur. Daarnaast gaan de studenten tijdens werkcolleges (in groepjes) aan de slag om de inzichten uit de literatuur/de ontwerpregels toe te passen in het ontwerpen van onderwijs. Hiermee bereiden studenten zich tevens voor op de eindopdracht.

Literatuur en leermiddelen

Verplichte literatuur

- Stern, J., e.a. (2017). *Tools for teaching. Conceptual understanding. Designing lessons and assessments for deep learning*. Thousand Oaks: Corwin.
- Van den Boorn, R. (red.) (2021). *Handboek vakdidactiek maatschappijleer*. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en Maatschappijvakken.
- Een methode maatschappijwetenschappen voor havo en/of vwo (*Seneca of Actua.ML*);
- Syllabi voor maatschappijwetenschappen [vwo](#) en [havo](#).

Sociologie 2

Algemeen

Naam onderwijsseenheid	Sociologie 2
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Jaar 2, periode 2

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1

De student legt de sociologische theorieën en concepten (uit de moderne sociologie) uit de kennisbasis Maatschappijleer/maw van het eerstegraads gebied uit en analyseert met deze theorieën en concepten maatschappelijke vraagstukken en maatschappelijke veranderingen op een dusdanige wijze dat zij sociologische processen achter deze vraagstukken zichtbaar maakt.

Leeruitkomst 2

De student hanteert de sociologische theorieën en concepten (uit de moderne sociologie) uit de kennisbasis Maatschappijleer/maw van het eerstegraads gebied om te duiden op welke wijze de sociale context (zoals bijvoorbeeld sociale ongelijkheid en socialisatieprocessen) en individuele actoren elkaar wederzijds beïnvloeden.

Toetsvorm en toelichting

Essay.

Toelichting programma

Tijdens deze cursus bestuderen we de hoofdthema's uit de sociologie van de twintigste en 21^e eeuw. We bekijken hoe sociologen uit deze periode kritiek uiten op de conclusies van de klassieke sociologen die in sociologie I behandeld zijn, en bestuderen welke antwoorden zij geformuleerd hebben op de fundamentele vragen van de sociologie binnen de context van de 20^e of 21^e eeuw. We gebruiken deze theorieën vervolgens om gezamenlijk meer inzicht te krijgen in actuele ontwikkelingen en/of contexten binnen de Nederlandse samenleving.

We leggen tijdens deze cursus continu koppelingen met de hoofd- en kernconcepten van het MAW programma en denken gezamenlijk na over contexten waarbinnen deze theorieën gebruikt kunnen worden om vat te krijgen op de sociale werkelijkheid.

Literatuur en leermiddelen

Hoof, van, J en Ruysseveldt van, J. (red.) (vierde druk 2004, zevende herziene editie uit 2012). *Sociologie en de moderne samenleving*. Amsterdam: Boom/ OU. De nadruk ligt op deel 1 van dit boek.

Vedere (actuele) literatuur wordt nader bekend gemaakt via Canvas.

Vakoverstijgende didactiek van controversiële onderwerpen

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Vakoverstijgende didactiek van controversiële onderwerpen
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Jaar 1, periode 3

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1

De student analyseert, aan de hand van vakdidactische en vakinhoudelijke theoretische inzichten uit de vakgebieden van maatschappijleer- en wetenschappen, aardrijkskunde en/ of geschiedenis, rekening houdend met de kennisbases voor deze vakken, een maatschappelijk controversieel vraagstuk met als doel het opzetten van een vakoverstijgend project voor leerlingen bij voorkeur in het eerstegraads gebied.

Toelichting op de leeruitkomst

Studenten kiezen een onderwerp dat aansluit bij wicked issues of gevoelige/ controversiële maatschappelijke vraagstukken. Vervolgens onderzoeken de studenten het thema vanuit verschillende vakken (invalshoeken) en geven het thema vakdidactisch vorm (vakoverstijgend project).

Leeruitkomst 2

De student ontwikkelt met behulp van theoretische inzichten over de benaderingswijzen van de specifieke disciplines en vakoverstijgende didactiek een project over een controversieel onderwerp voor leerlingen bij voorkeur in het eerstegraads gebied.

Toelichting op de leeruitkomst

Studenten onderzoeken op welke manieren samenwerkingsprojecten opgezet kunnen worden. Deze theorie verwerken de studenten in een projectvoorstel waarin zijn recht doen aan de vakspecifieke benaderingen van hun issue/ vraagstuk.

Toetsvorm en toelichting

Portfolio-assessment. Aan de hand van een aantal opdrachten laat de student zien dat hij de theorie achter samenwerkend leren beheerst en demonstreert hij hoe hij samen met collega's van aanverwante vakken een vakoverstijgend project voor het onderwijs kan opzetten. Een practicum in de vorm van een presentatiecarrousel is onderdeel van het dossier. Het dossier zal een groepsproduct zijn met individuele beoordeling.

Toelichting programma

In een achttal weken zullen studenten vanuit de vakgroepen aardrijkskunde, maatschappijleer en geschiedenis met elkaar optrekken in kleinere samengestelde groepjes om een vakoverstijgend project over een controversieel onderwerp te ontwerpen. De studenten worden onderwezen in de vakspecifieke benadering van de disciplines rondom specifieke gevoelige (controversiële vraagstukken) en de theorie achter vakoverstijgend leren. Vervolgens ontwerpt de student met zijn medestudenten in een klein professionele leergemeenschap een vakoverstijgend project voor het onderwijs, waarin hij de principes zoals deze uitgewerkt staan in de EVL-beschrijving toepast.

Literatuur en leermiddelen

Verplicht, digitaal beschikbaar:

- Beneker, T. (red: 2018), *Toekomstgericht onderwijs in de maatschappijvakken. Een vakdidactisch perspectief vanuit aardrijkskunde, economie, geschiedenis, levensbeschouwing en maatschappijleer*. IVGD. (www.ivgd.nl)
- Tuithof, H. (red: 2018), *Wat werkt als je samenwerkt. Voorbeelden van samenwerking tussen gammavakken*. IVGD. (www.ivgd.nl)
- Council of Europe (2015): *Teaching controversial issues*. Straatsburg.
- Aangedragen artikelen samengesteld door docenten.

Internationale betrekkingen

Algemeen

Naam onderwijsseenheid	Internationale betrekkingen
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Jaar 1, periode 3

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1

De student analyseert aan de hand van theoretische leerscholen, inzichten en modellen van de (leer der) internationale betrekkingen zoals specifiek benoemd in de kennisbasis maatschappijleer 1^e graad, internationaal politieke vraagstukken en conflicten om deze te duiden en te verklaren.

Toelichting op de leeruitkomst:

De student kan de theorie en het begrippenapparaat van het vak internationale betrekkingen hanteren om actuele en langsepende internationale politieke conflicten te verklaren. De student is daarbij in staat om daarbij steeds een ander perspectief toe te passen door gebruik te maken van de diverse theoretische modellen.

Leeruitkomst 2

De student ontwikkelt en verantwoordt lesmateriaal voor leerlingen uit (bij voorkeur) het eerstegraads gebied aansluitend bij de schoolvakdoelen van maatschappijleer en maatschappijwetenschappen, dat hen in staat stelt internationaal politieke vraagstukken vanuit diverse perspectieven te benaderen en daarbij de rol en functies van internationale organisaties te verklaren.

Toelichting op de leeruitkomst:

De student kan de didactische vertaling maken van de geleerde theorie naar de schoolpraktijk. Het ontwikkelde materiaal is gebaseerd op zowel de vakinhoudelijke theorie van internationale betrekkingen als op de vakdidactische benaderingen in het eerstegraads gebied, te weten: Taalgericht vakonderwijs, concept-contextbenadering en hogere denkvaardigheden zoals specifiek omschreven in het Handboek Vakdidactiek Maatschappijleer.

Toetsvorm en toelichting

Het vak wordt afgesloten door middel van een schriftelijk tentamen.

Toelichting programma

Regionale spanningen met uitwerking op wereldschaal, de impact van klimaatverandering en pandemieën hebben allemaal met elkaar gemeen: het zijn ontwikkelingen die door middel van internationale samenwerking moeten worden opgelost. Wat wrang gezegd: het internationale politieke toneel is net een schaakbord waarop staten – en daarmee ook hun burgers – zijn veroordeeld tot conflict en samenwerking met elkaar.

De vraag *hoe* statelijke en niet-statale actoren zich tot elkaar verhouden en hoe daarover wordt gedacht staat centraal binnen de onderwijsseenheid Internationale Betrekkingen (IB). Om deze vraag afdoende te kunnen uitdiepen, is de onderwijsseenheid opgebouwd volgens drie delen: de geschiedenis en wording van het vakgebied; voortdurende debatten binnen het vakgebied en Internationale Betrekkingen in de praktijk.

1. Geschiedenis en wording van de Internationale Betrekkingen als academische discipline

In de ogen van menigeen lijkt het internationale systeem dat is opgebouwd uit soevereine staten een vanzelfsprekend of zelfs natuurlijk gegeven. Toch is diezelfde soevereine staat nog betrekkelijk jong en allerm minst onveranderlijk: staten kunnen uiteenvallen of door conflicten worden ingelijfd in andere staten. Ook de statelijke soevereiniteit staat voortdurend onder druk door de evolutie van supranationale organisaties en door groeperingen die het gezag van de staat proberen te ondermijnen. Het vakgebied

Internationale Betrekkingen van waaruit dit internationale systeem wordt onderzocht, is zelfs nog jonger: kort na de Eerste Wereldoorlog vond zij pas voor het eerst erkenning als zelfstandige academische discipline.

In het eerste deel van deze onderwijseenheid zullen zowel evolutie van het statelijke systeem als de oorsprong en ontwikkeling van het vakgebied worden uitgediept.

II. 'Eeuwigdurende' theoretische debatten in het denken over Internationale Betrekkingen

Oorlog en vrede, conflict en samenwerking, rijkdom en armoede, ontwikkeling en onderontwikkeling: hoewel er enige consensus lijkt te bestaan over thema's die centraal staan, kwamen er met de oprichting van de Internationale Betrekkingen als afzonderlijke discipline ook verschillende, zogenaamde '*perennial debates*' ('eeuwigdurende' debatten) op gang. In deze debatten betwisten wetenschappers rivaliserende interpretaties over wat tot het fundament van de Internationale Betrekkingen moet worden gerekend. Aan de hand van deze theoretische tradities, de assumpties die hier vanuit worden gemaakt en de concepten die worden aangedragen om de complexiteit binnen de Internationale Betrekkingen te duiden, wordt de academische discipline verder uitgediept. Daarnaast zullen de verschillende theoretische benaderingen worden gebruikt om actuele thema's en casussen te analyseren.

III. Internationale Betrekkingen in de praktijk: analyse van concrete casussen

Internationale Betrekkingen is naast een theoretische wetenschap met eigen debatten ook een normatieve wetenschap. Met behulp van de verschillende theoretische benaderingen zullen casussen vervolgens worden geanalyseerd. Op die manier kunnen tevens de reikwijdte, de sterktes en de zwaktes van de verschillende benaderingen in de praktijk worden vastgesteld.

IV. Internationale Betrekkingen voor leerlingen: ontwikkelen van lesmateriaal

De schoolvakken maatschappijleer en maatschappijwetenschappen kiezen veelal voor het analyseren van nationale maatschappelijke vraagstukken. Toch zien we een toename van de internationale interdependentie. De studenten zullen dus lesmateriaal ontwikkelen dat leerlingen helpt om politieke en maatschappelijke analyses te maken in internationaal politieke vraagstukken en door middel van peerfeedback dit lesmateriaal verder optimaliseren.

Literatuur en leermiddelen

Nader te bepalen.

Contexten: religie

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Contexten: religie
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Jaar 2, periode 3

Leeruitkomsten en toelichting

LUK1

De student analyseert met behulp van de hoofd- en kernconcepten van het vak MAW en een 'multidimensionale visie op religie' hoe en waarom religie veelvuldig een belangrijke rol speelt in enerzijds identiteitsvorming en groepscohesie en anderzijds het wereldbeeld en zelfbeeld van individuen.

LUK2

De student analyseert, gebruikmakend van de hoofd- en kernconcepten van het vak MAW (met name het hoofdconcept verandering) en concepten als secularisering, postmodernisering, orthodoxie, fundamentalisme en radicalisering maatschappelijke en politieke vraagstukken die het gevolg zijn van de frictionele relatie tussen religie en de (post)moderne samenleving, met name het vraagstuk van de scheiding tussen kerk en staat, segregatie en radicalisering.

Toetsvorm en toelichting

Kennistoets met open vragen.

Toelichting programma

In de colleges zal worden bestudeerd hoe op een wetenschappelijke manier gekeken kan worden naar wat religie is, en wat het betekent om religieus te zijn. Vanuit deze invalshoek onderzoeken we de relatie tussen religie, identiteit en groepsvorming. Tot slot onderzoeken we hoe religie zich verhoudt tot de hedendaagse samenleving aan de hand van thema's als fundamentalisme, secularisering en (post)modernisering.

Literatuur en leermiddelen

Nader te bepalen.

Pluriforme samenleving (alleen toetsing)

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Pluriforme samenleving
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Geen onderwijsaanbod, alleen herkansingen vorig studiejaar: periode 3 (herkansing periode 4)

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst

De student analyseert, aan de hand van theoretische concepten uit de kennisbasis maatschappijleer/MAW van het eerstegraads gebied, maatschappelijke vraagstukken en ontwikkelingen binnen de Nederlandse pluriforme samenleving.

Toetsvorm en toelichting

Kennistoets met open vragen.

Toelichting programma

Geen onderwijsaanbod, alleen herkansingen vorig studiejaar.

Literatuur en leermiddelen

Literatuur zoals op Canvas beschikbaar gesteld.

Wetenschap

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Wetenschap
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Jaar 1, periode 4

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1:

De student kan kernbegrippen uit de onderzoeksmethodiek zoals beschreven in het vwo examenprogramma MAW uitleggen en in hun context duiden en problematiseren. Aan de hand van deze kernbegrippen kan de student sociaalwetenschappelijke onderzoeken interpreteren en evalueren.

Leeruitkomst 2:

De student kan van de belangrijkste sociaalwetenschappelijke domeinen (domein van de feiten, betekenis en belevenis) beschrijven wat deze omvatten en hoe deze zich verhouden tot de samenleving, 'waarheid' en 'objectiviteit' en wat de gevolgen zijn van deze visies voor de opzet, het verloop en de interpretatie van sociaalwetenschappelijk onderzoek. De student kan aan de hand van deze domeinen sociaalwetenschappelijk onderzoek evalueren.

Toetsvorm en toelichting

Portfolio-assessment. Wekelijkse schrijfopdrachten.

Toelichting programma

Het eerste deel van deze cursus zal een gezamenlijke inleiding zijn in de basis van sociaalwetenschappelijk onderzoek. Met elkaar onderzoeken we basiskennmerken van kwalitatief en kwantitatief wetenschappelijk onderzoek. We analyseren hierbij onderzoeken aan de hand van begrippen als validiteit, betrouwbaarheid en representativiteit. We hebben hierbij ook aandacht voor de rol van wetenschappelijk onderzoek in het MAW programma.

Het tweede deel van deze cursus gaan we ons richten op wetenschapsfilosofie. We onderzoeken de drie belangrijkste tradities of domeinen van sociaalwetenschappelijk onderzoek en hoe deze zich verhouden tot kennis, waarheid, validiteit, betrouwbaarheid en de rol van wetenschap binnen de samenleving.

Van studenten wordt een actieve rol verwacht: via zelfstudie, eigen inbreng en diverse opdrachten (KAVV-jes, close reading, opzetten en/of uitvoeren van eigen werkvormen) zullen zij worden uitgenodigd op zoek te gaan naar antwoorden op deze vragen.

Literatuur en leermiddelen

- Van den Bersselaar, V. (2003) *Wetenschapsfilosofie in veelvoud. Fundamenten voor onderzoek en professioneel handelen*. Bussum: Coutinho
- Swanborn, P.G. (2010). *Basisboek sociaal onderzoek*. Amsterdam: Boom onderwijs.

Verdere literatuur wordt nader bekend gemaakt

Criminologie en strafrecht

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Criminologie en strafrecht
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Jaar 1 of 2, periode 4

Leeruitkomsten en toelichting

De student legt de begrippen, concepten en theorieën binnen de criminologie en het strafrecht zoals beschreven in de kennisbasis maatschappijleer van het eerstegraadsgebied en de examenprogramma's maatschappijwetenschappen en maatschappijleer uit en analyseert met behulp van deze begrippen, concepten en theorieën maatschappelijke vraagstukken en ontwikkelingen rondom criminaliteit, strafrecht en rechtsstaat zodanig dat hij die vraagstukken en ontwikkelingen kan verklaren en evalueren.

Toetsvorm en toelichting

Kennistoets met open vragen.

Toelichting programma

Als docent Maatschappijleer heb je kennis nodig van het strafrecht en de criminologie. Een aantal concepten en uitgangspunten van deze twee disciplines worden in deze onderwijseenheid verder uitgediept. Bij het strafrecht zullen we o.a. bestuderen hoe een strafbepaling is opgebouwd, de gradaties daarin en hoe je bepaalde gedragingen kunt kwalificeren. Wat is bijvoorbeeld het verschil tussen moord, doodslag en dood door schuld?

En waarom plegen mensen strafbare feiten? Er bestaan diverse theorieën die hier een verklaring voor proberen te geven vanuit verschillende perspectieven. Het gehanteerde perspectief is vervolgens ook van invloed op het denken over oplossingen en preventie van criminaliteit.

Literatuur en leermiddelen

Nader te bepalen.

Verzorgingsstaat (alleen toetsing)

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Verzorgingsstaat
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Geen onderwijsaanbod, alleen herkansingen vorig studiejaar: periode 4

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst

De student legt de paradigma's, begrippen, concepten en theorieën uit het domein verzorgingsstaat uit de kennisbasis maatschappijleer van het eerstegraadgebied uit en analyseert met behulp van deze paradigma's begrippen, concepten en theorieën en de concepten van het schoolvak MAW maatschappelijke vraagstukken met betrekking tot de verzorgingsstaat en het gedrag van actoren daarbinnen, zodanig dat hij die vraagstukken kan verklaren en evalueren.

Uitleg

Studenten maken kennis met en verdiepen hun inzicht in de belangrijkste begrippen, concepten en theorieën met betrekking tot het domein van de verzorgingsstaat als basis voor het lesgeven in de bovenbouw van havo en vwo en de eindtermen van maatschappijleer en maatschappijwetenschappen.

Toetsvorm en toelichting

Verzorgingsstaat wordt getoetst met een tentamen met open vragen. Tijdens het tentamen zal het accent liggen op vragen op een hoger niveau in de taxonomie van Bloom, Anderson, Kratwohl.

Toelichting programma

Geen onderwijsaanbod, alleen herkansingen vorig studiejaar.

Literatuur en leermiddelen

Verplicht:

- Hemerijck, Anton (2013), *Changing welfare states*. Oxford: Oxford University Press (hoofdstukken 1 t/m 6)
- Kromhout, Mariska, Patricia van Echtelt, Peteke Feijten (2020), *Sociaal domein op koers? Verwachtingen en resultaten van vijf jaar decentraal beleid*. Den Haag: SCP

Aanbevolen literatuur:

- WRR (2006), *De verzorgingsstaat herwogen. Over verzorgen, verzekeren, verheffen en verbinden*. Amsterdam: AUP
- Sandel, Michael J. (2010), *Rechtvaardigheid. Wat is de juiste keuze?* Kampen: Uitgeverij Ten Have